

עם מלך מארוקו

גיו גולן (קיצוני מימין) מקשיב בעניין לדברי תקהה כי הדייר נתום גולדמן יהה חולית קשר בלתי רשמית בין קאהיר וירושלים. מולאי חסן, שהיה אז יורש העצר של מארוקו, בעומדו לפני דגל העיר. בטכס הממלכתי המפואר, שנערך בארמון הישן, ישוב ליד

כי גולן מכוון את הוועידות, ומניין בא הכסף. בכל זאת האמין כי הדבר כדאי — מתוך תקנה כי הדייר נתום גולדמן יהה חולית קשר בלתי רשמית בין קאהיר וירושלים. אך קשר זה לא האריך ימים. אחרי כמה וכמה נסיונות של הידברות, הגיעו המצרים לכלל מסקנה כי גולדמן אינו מסוגל להשפיע על בן גוריון, וכי המגעים עמם אינם נושאים פרי ממשי. אם נותר להם ספק בכך, הרי באה ההתפוצצות בפירנצה והוכיחה זאת. להעידה החשובה ביותר, לפני ארבע שנים, שלחה גולדה מאיר את ראובן שילוח המנוח על מנת לפוצצה. שנחשב בכל רחבי המרחב לאיש מנגנון החושך ולאחד מראשי המלחמה בלאומיות הערבית, תבע לעצמו מעמד של ציר. כשסירבו מארגני הוועידה להעניק לו מעמד זה, בטענה שגם שום שליח רשמי של מדינה אחרת לא זכה לכך, הכריח שילוח את הנציגים הישראליים לנטוש את הוועידה. אך גולן הפר את מרותו, בטענה שאינו מכהן מטעם ישראל, אלא מטעם נשיאות הוועידה. כבר אז היה מגוי וגמור עם משרד החוץ לחסל את גולן. אפילו גולדמן נאלץ לנוהף בו. אך הצעד הקיצוני נמנע. גולדמן הצליח לשכנע את בן גוריון כי פעולתו של גולן חשובה מדי מכדי לשים לה קץ בשלב זה.

★ ★ ★

בעל מוכרת והחננוני ממוז

כי בנתיים פרץ לו גולן אפיקים חדשים. הוא הפך לנציגה העיקרי — אך הבלתי רשמי — של ישראל בארצות המאגרב, המערב הערבי. בשיא התככים של שילוח, באותה ועידת פירנצה חסרת המזל, נפל להפירה למשכב מרוב התרגשות, ותפקיד היוזר עבר לידי האורח החשוב ביותר — המולאי חסן, אז יורש העצר (וכיום מלך) מארוקו. חסן וגולן עבדו בשיתוף פעולה הדוק. לא היה זה הכיבוש היחיד של הצעיר מאביחיל. הוא בנה לו רשת מסועפת של קשרים אישיים בתוניס ובמארוקו, בחוגי השלטון והאופוזיציה כאחד. בשעה שממשלת ישראל שמה את הכל על הקלף של מלחמת נצח באלג'יריה, טיפח גולן יחסים הדוקים עם ראשי הפלג, עזר להם בעניינים שונים, הקנה להם מעמד בחברות פירנצה. כך קרה שבעוד חביב בורגיבה או ראש ממשלת מארוקו משמיעים הכרזות אנטי ישראליות בפומבי, נכנסו ויצאו אישים תוניסיים ומארוקאיים בביתו של גולן. מגעים אלה היו תמיד סודיים — וכך היו תוצאותיהם. אין ספק שכל האישים הצפון אפריקאיים היו משוכנעים כי גולן פועל בשליחות בלתי רשמית מטעם ממשלת ישראל. יתכן כי התפעלו בסתר ליבם מהוכחתם של הישראליים, המקיימים בגלוי מגע הדוק עם צרפת, אך אינם זונחים אותה שעה את הצורך ליצור מגע עם אלג'יריה של מהר. הם לא יכלו לדעת כי משרד החוץ מתייחס אל השליח העצמאי כמו בעל הנות מכולת אל החננוני ממוז.

בשנה האחרונה החליט גולן להרחיב את תחום פעולתו. הוא פלש לאזור השחור של היבשת השחורה. נשיא סנגל, לוחמי שחרור מאנגולה, נציגים מחזיקי תריסר מדינות שחורות

שולחן הנשיאות, הפרופסור להפירה (משמאל, יד על האוזן), ראש ממשלת איטליה אימבורי פאנפאני, ומושל העיר. כמוכיר הקונגרס, ישב גולן ליד שולחן הנשיאות בכל הישיבות. החיילים, הנושאים את דגליו העיר, נועדו להוסיף לחגיגות המעמד, שגולן יוזמו.

אחרות, החלו שותים קוקטיילים בחברת הצבר גבה הקומה. יעדו: הקמת ועידה "תרבותית" כל אפריקאית, בדומה להעידת פירנצה היס' תיכונית, שמוכירה יהיה גיו גולן הישראלי. בצורה זו היה נפתח גשר ישראלי נוסף לאפריקה — גשר שיכול היה להביא תועלת מיוחדת לגבי אותן המדינות שאינן מעוניינות ביחסים רשמיים הדוקים מדי עם ישראל בגלל יחסיהן עם מדינות ערב.

★ ★ ★

עדידות שר סרטייה קולנוע

איך הצליח איש צעיר מעמק חפר ליצור רשת מסועפת כזו של יחסים דיפלומטיים, ללא עזרה מאיש זולת תקציב הקונגרס? התשובה נעוצה באופיו המיוחד של גיו גולן. הצעיר, שבילה כמה משנות ילדותו בדמשק, שם ניהל אביו סוכנות של מכונות התפירה זינגר, מדבר ערבית שוטפת. באותו סוף הוא מדבר צרפתית ואנגלית. הוא מתאים במידה שחה לטרקלין של מלון מפואר בלונדון, למסיבת קוקטייל בניו יורק, לבמת הנשיאות של ועידה מדעית ולחברות ישיבות במרכז א.י. ובכל הנסיבות, הוא נשאר צבר אופייני. מזור שגולן לא הפך לאחד מצעירי בן גוריון. בגיל, ברקע, בכשרונות המיוחדים, אין הוא שונה במידה רבה מצעירים כמו שמעון פרס, טדי קולק או אהוד אבריאלי. כמוהם, גדל בשי" של ההגנה ובענייני הרכש של ימי המלחמה. כמוהם, למד להכיר את העולם לראשונה כשליח נודד של ההגנה. אחיו הוא כיום עסקן מפא"י מובהק בקרב ציבור הסטודנטים. הוא עצמו יכול להיות כיום מנהל מחלקת המזרח התיכון במשרד החוץ, או שגריר בבירה כמו רומא.

אם לא הלך גולן בדרך זו, אין סיבת הדבר נעוצה ברקע אידיאולוגי דחוקא. כאיש מעשה מובהק, לא עסק גולן מעולם בגיבוש מצעים רעיוניים או בפעילות מפלגתית שיכלה להרגיז את ממשלת ישראל. יתכן כי הסיבה האמיתית היא שאיפתו לנהל פעולה עצמאית, ללא המיבבלות המרגיזות של מנגנון בירוקראטי מטרבל וחסר תנופה. ואכן, בפעולה מסוג זה אין כמו גולן. בתפיסתו המהירה, הוא מסוגל לתפוס מיד במה מעוניין בן שיחו. בוריונות מפתיעה, הוא מסוגל למלא את מבוקשתו — תהיה זאת היכרות עם אישיות פלונית ממדינה אחרת, הזמנה לישיבה פוליטית, בילוי נעים בכרך חדש. בעיקר מצטיין גולן בידידות בלתי רגילה. הוא זוכר תאריכים החשובים לוולתו, מסוגל לעזור לפלוני מתנה שהלה ייחל לה כל חייו, מוכן תמיד להקריב מזמנו וממרכו כדי לחזור למישהו. והחשוב ביותר: מקבל הטובה אינו מתרשם שגולן עושה זאת מתוך חשבון, על מנת לקבל בפעם אחרת תמורה. אשתו, אסתר, אף היא צברית הנשאת בכל הנסיבות ישראליות מובהקות, מצטיינת בתכונות דומות. יחד עם בתם הקטנה שהחלה כימי שהותה בפאריס דוברת צרפתית, היא נודדת עם גולן מארץ לארץ, ללא דירה קבועה.

גיו גולן

כל האנשים שגולן מקיים עמם מגע — יהיה זה שר צרפתי, דובר של הפלגין, שגריר מצרי, מלך מארוקא, נשיא סנגל, קארדינאל רומאי או אלינור רוזבלט — הם קודם כל ידידי האישיים. כל אחד מהם מוכן לעשות הרבה מאוד בשביל גולן. על כן מהווה גולן איש-ביניים מקשר בין אנשים, יוצר מגעים פרטיים וסודיים.

הפרשות שגולן מעורב בהן יכולות למלא ספרים מרחקים — אף כי רובן ככולן אינן ניתנות לפירסום. כמה מהן לעלילות קולנוע. הן הפכו את שמו של גולן לשם דבר.

★ ★ ★

מה מרגיז את גולדה?

מדינה אחרת היתה מאחלת לעצמה שיהיו לה פירמות רבות כמו הקונגרס היהודי העולמי, ופעילים רבים מסוגו של גולן. כי כל מגע נוסף, כל קשרים נוספים הם הון פוליטי ראשון במעלה המונח בכספת, והעלול להיות חשוב ביותר בהשגות המצב הפוליטי. לא כן מדינת ישראל.

בשביל גולדה מאיר, מחוה מרגיז הוא לראות את גיו גולן מסתובב בטרקלין הנציגים האדיר של מרכז האו"ם, שקוע בשיחה חייכנית עם נציג זר שאינו מוכן אף להגיד שלום לנציג ישראלי רשמי. הישגיו של גולן מרגיזים בהכרח פקידים הפועלים על פי דרך השיגרה, והנאלצים לפעול בדליית האמות של הוראותיהם הרשמיות.

יתר על כן, משרד החוץ הישראלי מחונן בתסביך נחיתות מיוחדת-במינו. כתוצאה מכך גיבש לעצמו מושכל-ראשון: לשום אורח ישראלי אסור לקיים מגע מדיני עם זרים, אפילו יהיה מגע זה מסוגל ברבות הימים להביא למדינה תועלת לאין-ערוך. (המשך בעמוד 14)

עם להפירה

גולן עומד דום ליד שולחן הנשיאות, בשעה שמחצצר העיר משמיעים את אות הפתיחה של ועידת פירנצה. יחד עם ראש העיר, ג'ורג'ו להפירה ומושלה של העיר, זכה רק גיו גולן לכבוד רב כזה.